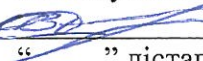

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Намеснік старшыні
аргкамітэта трэцяга этапу
рэспубліканскай алімпіяды па
вучэбных прадметах,
намеснік начальніка
ўпраўлення адукацыі
Магілёўскага аблвыканкама

 А.У. Сцельмашок
“___” лістапада 2012 г.

ЗАДАННІ (комплексная работа)

другога этапу рэспубліканскай алімпіяды па вучэбных прадметах

“Беларуская мова” і “Беларуская літаратура” 2012/2013 навучальнага года

Дата правядзення: 1 снежня 2012 г.

10 клас

1. Перакладзіце прапанаваныя назоўнікі на беларускую мову. Укажыце, якімі гукамі адрозніваюцца беларускія словы і іх рускамоўныя адпаведнікі:

Слова па-руску	Слова па-беларуску	Якімі гукамі адрозніваюцца
юмор		
кровь		
дробь		
плот		
йог		
подпись		
крем		

2. Беларускі пісьменнік і мовавед **Уладзімір Дубоўка** ў артыкуле “Некаторыя прыватныя выпадкі мілагучнасці нашае мовы” (1927) прапанаваў удакладніць правапіс літар у/ў пасля галосных у пачатку слоў. Сваё правіла ён праілюстраваў наступнымі прыкладамі: *адна установа, павінна ўжывацца, хмара ускрыла*. Паспрабуйце і вы сфармуляваць прыдуманая У. Дубоўкам правіла.

3. Укажыце фразеалагізмы з кампанентам *вочы*, якія маюць наступнае значэнне:

Значэнне фразеалагізма	Фразеалагізм
‘хто-небудзь часта плача ці гатовы заплакаць’	
‘хто-небудзь вельмі схуднеў’	
‘бескарысліва, дарэмна, толькі з-за сімпатыі да каго-небудзь’	
‘цвяроза ацэньваць сапраўднае становішча’	
‘выражаць крайняе здзіўленне, недаўменне’	

4. Устаўце ў табліцу патрэбныя формы дзеяслова

Інфінітыў	Абвесны лад			Загадны лад
	2 ас. адз.л.	1 ас. мн.л.	2 ас. мн.л.	2 ас. адз.л.
<i>біцца</i>				
	<i>ую</i>			
		<i>выдадзім</i>		
			<i>шырыце</i>	
				<i>нясі</i>

5. З кожнай пары выберыце прыслоўе і зрабіце яго словаўтваральны разбор:

- 1) *рашуча* – *галеча*; _____
- 2) *нерушышу* – *увушышу*; _____
- 3) *згадка* – *гідка*; _____
- 4) *дзесяці* – *каму-небудзь*; _____

- 5) там-сям – абы-чый; _____
 б) зацірка – загуста; _____
 7) вомегам – вобземлю; _____

6. У папулярнай сацыяльнай сетцы існуе суполка Літ.бел. (“Літары па-беларуску”), на старонцы якой штодня з’яўляюцца фотаздымкі, падпісаныя афарыстычнымі выслоўямі. У пададзеных ніжэй сказах вызначце граматычныя асновы. Ахарактарызуйце кожны сказ (двухсастаўны – аднасастаўны (від аднасастаўнага)).

Сказ	Граматычныя асновы	Характарыстыка сказа
Заўтрашнія праблемы будзем вырашаць заўтра.		
У кожнага сваё сонца.		
Не падай духам!		
Кожны хоць раз у жыцці павінен паспрабаваць стаць рок-зоркай.		
Некаторыя проста не могуць не раздражняць.		

7. Устаўце прапушчаныя словы ў фрагмент верша **Кастуся Жука**. Звярніце ўвагу на змешчаныя ў даведцы слоўнікавае значэнне і характарыстыку прапушчаных слоў.

*Павучынай восені дазор,
 Ветрык заблудзіўся ў 1) _____...
 І здаецца: аж ад самых зор
 Падняліся павучкі ў палёце.
 Мы сядзім, 2) _____, на страсе,
 Заміраем: тут іх будзе 3) _____.
 Ды нясе 4) _____ іх, нясе
 Тонкае, як 5) _____, павуцінне.*

Даведка:

- 1) ‘тонкі слой золата на паверхні чаго-небудзь’ – у форме М. скл.;
- 2) (зборны) ‘малыя істоты; драбязы’;
- 3) ‘канечны пункт, канец спаборніцтва; заключная частка чаго-небудзь’;
- 4) ‘на далёкую адлегласць, у аддаленае месца’;
- 5) ‘валакно ачэсанага лёну, ніткі з такога валакна; палатно з такіх нітак’.

8. Рэмінісцэнцыяй у літаратуразнаўстве называецца наўмыснае ці міжвольнае ўзнаўленне пісьменнікам (найчасцей паэтам) вобразаў, асобных выказванняў ці рытміка-сіntaxічных канструкцый іншых аўтараў.

Знайдзіце рэмінісцэнцыі з беларускай літаратуры ў наступных паэтычных фрагментах сучасных літаратараў. Укажыце творы, якія паслужылі асновай для рэмінісцэнцыі, і іх аўтараў.

Фрагмент з рэмінісцэнцыяй	Твор – крыніца рэмінісцэнцыі	Аўтар
<i>Жаба душыць мяне. Разам з ёю сяджу ў каляіне (А. Хадановіч).</i>		
<i>Хай Вам за дваццаць ці за сорак, Зямля ў нас ва ўсіх адна. Навошта звадкі і мана, Калі ўсе ляцім да зорак (А. Дзбіш).</i>		
<i>У правым ніжнім куце чатыры нулі. На скавышы пагойдваецца фіранка. Раптам пасланне з іншага краю зямлі: “Мілы таварыш, мой лётчык, а намалой мне, калі ласачка, дзірку ад абаранка!” (А. Хадановіч).</i>		